

Byggnadsnämnden i Göteborg
Kommunstyrelsens planeringsutskott i Mölnåls

Översiktsplan för Göteborg och Mölnåls - fördjupad för Mölnålsåns dalgång

Utställningsutlåtande

Redovisning av utställningsyttranden med kommentarer

De yttranden som berör båda kommunerna redovisas först, därefter kommer yttranden som inkommit till Mölnåls och sedan yttranden som inkommit till Göteborg.

Statliga och regionala myndigheter m.fl.

Länsstyrelsen

Yttrandet finns att läsa i sin helhet som bilaga.

Trafikanläggningar

Samtliga riksintressen finns beskrivna och hanterade på ett godtagbart sätt. Mölnålsåns dalgång berörs av både planerade och framtida trafikanläggningar av riksintresse: Västlänken respektive Götalandsbanan. Planering och byggnation av dessa anläggningar kommer att spänna över flera år. Därför ska detaljplanering på både kort och lång sikt ta hänsyn till och även räkna med störningar under den långa byggtiden. Vidare behöver kommunerna beakta behovet av stora markytor som kommer att tas i anspråk som byggarbetsplats.

Vidare vill Länsstyrelsen påpeka att all ny exploatering och tillförsel av bebyggelse till området innebär mer trafik till och från området. Det föranleder att kommunerna måste förverkliga de konkreta åtgärder som nämns i planen för att motverka det. All kommande planering behöver ha ett underlag med konkreta åtgärder som utgör förutsättningar för ny tillkommande bostadsbebyggelse eller ändring av bebyggelse som kan alstra mer trafik. Se också Trafikverkets yttrande TRV 2016/9141 daterad 5 april 2016.

Kulturmiljö

Länsstyrelsen noterar med tillfredsställelse att den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen ses som en resurs och avses att bevaras och lemmas i den nya bebyggelsen.

Miljö kvalitetsnormer

Luftmiljö (MKN-luft)

I samrådsyttrande från 2014 skrev Länsstyrelsen att den luftutredning som gjorts visar att luftkvalitet är en viktig fråga att ta hänsyn till vid den fortsatta planeringen av Mölndalsåns dalgång.. Länsstyrelsen kan inte se att detta har gjorts och anser att planen bör kompletteras med den informationen eller att luftutredningen bör ingå som en bilaga till FÖP:en som stöd för kommande detaljplanering.

I slutsatserna från luftutredningen bedömdes planen medföra att människors exponering av skadliga luftföroreningshalter skulle komma att öka kraftigt till följd av de planerade förändringarna. För att reda ut om MKN för PM₁₀ även klaras i framtiden, med tätare gaturum i området, bedömdes det vara nödvändigt med mer detaljerade spridningsberäkningar.

I planens avsnitt om luftmiljö redogörs för att ”riktlinjer för detaljplanering avseende vindarnas påverkan på luftmiljön i förhållande till bebyggelsens utformning införs”. Länsstyrelsen anser att utformningen av dessa riktlinjer behöver beskrivas bättre för att förstå hur riktlinjerna ska bidra till hantering av problemet med den dåliga luftkvaliteten i flera delar av planområdet.

MKN Vatten

Länsstyrelsen anser att beskrivningen om miljö kvalitetsnormerna för vatten behöver förtydligas. Under rubriken ”Vatten” (s 78) nämns följande: *”Enligt Vattenmyndigheten hade Mölndalsån 2009 måttlig ekologisk status. God status ska vara upp-nådd till 2021. Utredningar krävs för att klarlägga vilka åtgärder som är möjliga. Ån bedömdes 2009 ha god kemisk ytvattenstatus vilket är ett kvalitetskrav till år 2015. Detta mål är alltså redan uppnått.”* Här behöver det förtydligas att det är miljö kvalitetsnormer för ytvatten som avses. Dessutom bör meningen *”Detta mål är alltså redan uppnått”* strykas eftersom informationen är vilseledande och kan misstolkas som att inga åtgärder behövs eftersom målet är uppnått.

Under rubriken ”Dagvatten”(s 80) skrivs följande: *”Enligt miljö kvalitets-normen för vatten som regleras i Miljöbalken, har Mölndalsån mellan Källeredsbäcken och inflödet till Liseberg klassningen måttlig ekologisk status.”* Denna information gäller egentligen även vattenförekomsten upp-ströms d.v.s. Mölndalsån-Ullevi till Liseberg/ Delsjöbäckens inflöde. Förslagsvis skulle mer generell och vägledande information kunna läggas till, exempelvis om att dagvatten påverkar vattenkvaliteten i mottagande recipient genom sitt förorenings- och näringsämnesinnehåll samt ökade flöden. Det bör också framgå av den fördjupade översiktsplanen om det är någon annan recipient än Mölndalsån som dagvatten från planområdet leds till.

Hälsa och säkerhet

Den slutliga bedömningen av lämpligheten av föreslagen markanvändning, särskilt bostäder, med hänsyn till människors hälsa och säkerhet och skydd mot olyckshändelser kan göras först i samband med upprättande av mer detaljerade planer. De frågor Länsstyrelsen ser behöver beaktas i fortsättningen är luft- och ljudmiljö, geoteknik och vibrationer samt hantering av dagvatten från området.

Geoteknik

Statens geotekniska institut (SGI) har lämnat synpunkter på planen (daterat 2016-03-23) Både SGI och Länsstyrelsen bedömer att översiktliga beskrivningar gällande geotekniska förutsättningar, grundvatten och jordgenskaper finns i planen på en nivå som kan anses vara tillräckligt för ett vägledande dokument. Dock saknas den rekommenderade hänvisningen till Skredkommissioners anvisningar.

SGI belyser behovet av en handlingsplan för områden som idag inte har en tillfredsställande säkerhet mot stabilitetsbrott. Länsstyrelsen håller med och vill betona att det är ett väsentligt planeringsunderlag. Kommunerna behöver upprätta en sådan handlingsplan för att kunna säkerställa stabiliteten.

Översvämning

Länsstyrelsen noterar att det finns framtagna planeringsnivåer att förhålla sig till för Mölndalsån. Det är en bra planeringsnivå för höga flöden i Mölndalsån att lägsta golvnivå ska vara + 0,2 meter över nivån för beräknat 200-årsflöde enligt Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskaps (MSB) översvämningsskartering. Länsstyrelsen vill påpeka att inte bara lägsta golvnivå ska beaktas utan även tillgänglighet/framkomlighet samt placering av anläggningar för kommunalteknisk försörjning m.m. Länsstyrelsen uppmärksammar att under generella rekommendationer (sida 12) står det att samhällsviktiga anläggningar ska klara extrema vattennivåer i Mölndalsån. Vilken planeringsnivå/marginal det innebär behöver förtydligas.

Vad gäller skyfall så framgår det av den aktuella planen att Göteborgs Stad arbetar med hur denna problematik ska hanteras. Fram till dess att riktlinjer finns framtagna föreslås att byggnader och funktioner ska säkras för effekter av ett 100-årsregn och att åtgärder ska vidtas så att samhällsviktiga funktioner och framkomlighet för räddningstjänst kan klaras under ett 500-årsregn. Framkomlighet för gående och andra typer av fordon, inte minst utryckningsfordon, bör också beskrivas.

Farligt gods

Fortfarande saknas i planen en hänvisning till Länsstyrelsens riskpolicy som efterlystes vid samrådet. Dock finns nu en särskild riskutredning som har tagits fram för Mölndalsåns dalgång.

Länsstyrelsen menar här att det avstånd om 150 meter som finns beskrivet i Länsstyrelsens riskpolicy ska vara styrande och inom detta avstånd ska riskhanteringsprocessen beaktas.

Buller

Av PBL 2 kap 6a §, punkt 1 framgår att vid planläggning ska bostadsbyggnader lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till möjligheterna att förebygga olägenhet för människors hälsa i fråga om omgivningsbuller. Den fördjupade översiktsplanen syftar till att ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Därmed anser Länsstyrelsen att den fördjupade översiktsplanen bör belysa bullersituationen i området, så att bostäder kan lokaliseras till mark som är lämpad ur bullersynpunkt.

Dagvatten

I den fördjupade översiktsplanen står det att rening av dagvatten ska förbättras, men kopplingen till rening görs inte för de åtgärder som föreslås under huvudrubriken "Vatten". Det bör framgå att förslagen på ökad grönska (t.ex. gröna sidområden utefter Mölndalsån, gröna gårdar och gröna tak), infiltration på obebyggd mark och anläggande av mindre "fickparker" eller regnvattenparker inte enbart medför fördröjning av dagvattnet utan också bidrar till rening av dagvattnet och grundvattenbildning

Kommentar: Riskerna för ökade problemen med buller och luftföroreningar är en viktig fråga att arbeta vidare med i kommande detaljplaner.

Dock krävs mer arbete med frågorna i kommande planskeden, i dialog med kommunernas miljöförvaltningar, Trafikverket och Länsstyrelsen. Kommande planering och utformning av bebyggelse i dalgången ska ske med hänsyn till hälsoaspekter och rådande trafikförhållanden. Städerna anser också att det är viktigt att arbeta vidare med en viljestyrd trafikplanering för att minska störningskällorna för luft och buller.

Risikutredningen som ligger med som underlag till den fördjupade översiktsplanen ska användas som gällande planeringsunderlag.

Den fördjupade översiktsplanen visar hur trafik- och bebyggelseutvecklingen samordnas över tid, på kort, medellång och lång sikt.

Ändringar görs i handlingen beträffande miljökvalitetsnormer för ytvatten, samt ett förtydligande att förslaget om ökad grönska längs med Mölndalsån även bidrar till fördröjning och rening av dagvattnet.

SIG Statens geologiska institut

SIG anser att planhandlingen innefattar en översiktlig beskrivning av geotekniska förutsättningar, grundvatten och jords egenskaper. Vilket SGI anser är tillräckligt med hänsyn till planen detaljeringsnivå. Dock kvarstår hänvisningen till Skredkommissionens anvisningar och SGI vill upplysa att det är IEGs tillämpningsdokument 4:2010 eller 6:2008 som idag gäller. SGI belyste behovet av en handlingsplan för områden som idag inte har en tillfredställande säkerhet mot stabilitetsbrott. Någon sådan plan har inte införts i planhandlingen och vår bedömning att en handlingsplan behövs kvarstår.

Kommentar: *Markens stabilitet kommer undersökas i detaljplaneskedet då bebyggelsens omfattning är känd.*

Trafikverket

Tydligare beskrivning hur K2020 ska uppfyllas (kollektivtrafik, gång- och cykeltrafik, parkeringsplatser, m.m.) samt påverkan av riksintressena för kommunikation.

Såvitt vi kan se har kommunerna inte redovisat något som stödjer deras slutsatser att åtgärderna leder till minskad biltrafik samt att exploateringar enligt FÖP inte påverkar det statliga vägnätet. Trafikverket vill framhålla vikten av att även de föreslagna åtgärderna i trafikmiljön utförs i takt med bostads- och verksamhetsutbyggnaden. Detta för att förhoppningsvis minska påverkan på det statliga vägnätet.

Buller, vibrationer och luftkvalité

Kommunerna har valt att med ord beskriva hur frågor om buller, vibrationer och luftkvalité kan hanteras i detaljplanearbetet. För att fungera som ett stöd i detaljplanearbetet hade det varit bra om en detaljplan funnits en karta över de områden som är buller-, vibrations- respektive luftkvalitépåverkade. Områden där buller, vibrationer och dålig luftkvalité behöver beaktas kommer att ställa särskilda krav på byggnader, disposition av området samt även påverka vad som kan anses vara lämplig markanvändning.

Högt vatten Kommunerna har i FÖP beskrivit det framtida arbetet med högt vatten. Det är något oklart om tillräckligt markutrymme reserveras för att i framtiden kunna uppföra skyddsmurar och vallar mot stigande vatten. Behovet av skyddsåtgärder får därför bevakas i detaljplanerna.

Riskbedömning

Till FÖP hör en riskutredning; *Transport av farligt gods på väg och järnväg Mölndalsåns dalgång inom Göteborg och Mölndal, 2015-04-01*. Sammanfattningen nämner att acceptabla risknivåer inte nås förrän 400-450 meter från riskkällorna. I sammanfattningen bör det även påpekas att individrisknivån är låg och i närheten av acceptabla nivåer efter ca 130-150 meter, i enlighet med riskanalysens beräkningar.

Trafikverkets åsikt är att dessa åtgärder måste bedömas utifrån vilken typ av verksamhet som avses i "första radens" byggnader. Generellt anses de till exempel inte nödvändiga där första radens byggnader är parkeringshus. Trafikverket föreslår att detta stycke omformuleras till att åtgärden värderas anpassat till verksamhet i byggnaden.

Föreslagna åtgärder

Mölndalsvägen/Göteborgsvägen är utpekad som omledningsväg för E6/E20 samt för fordon som inte får trafikera motorväg. Det betyder att den fysiska utformningen av Mölndalsvägen/Göteborgsvägen ska medge långa och tunga transporter i framtiden även om kommunerna har för avsikt att Mölndalsvägen/Göteborgsvägen ska ha omformats till en stadsgata.

Sammanfattning

Trafikverkets trafikprognoser bygger på politiskt fattade beslut och våra trafikprognoser visar att biltrafiken ökar i framtiden. Det betyder att befintliga statliga vägar behöver värnas och såväl kommunerna som Trafikverket behöver ha vetskap om kapaciteten på de statliga vägarna och hur kapaciteten påverkas av exploateringar, då kan vi gemensamt hitta lösningar som tillgodoser såväl Trafikverkets som kommunernas behov.

Kommunerna anger att förtätning och byggande av blandstad samt en utbyggnad av kollektivtrafiken och gång- och cykelvägar leder till ett transportsnålt samhälle där biltrafiken minskar. Det är positivt att kommunerna arbetar för ett transportsnålt samhälle. Kommunerna redovisar även de åtgärder som *de* bedömer ska leda till att biltrafiken inte ökar och därigenom skulle riksintressena E6/E20 och väg 40/väg 27 värnas.

Trafikverket anser att det är en brist i FÖP att effekterna av de åtgärder vilka kommunerna anger ska minska biltrafiken och belastningen på det statliga vägnätet inte verifieras eller kvantifieras. Kommunerna visar på en vilja att förändra. En förändring som ska leda till minskat bilanvändande *men* det saknas en diskussion eller logisk förklaringskedja som med hjälp av beräkningar verifierar och visar *hur, på vilket sätt och hur mycket* de olika åtgärderna leder till den önskade förändringen. Det saknas redovisade stöd för de slutsatser kommunerna gör angående minskat bilanvändande. I brist på verifierade stöd blir inte kommunernas förslag på åtgärder och slutsatser trovärdiga.

Även om vi i dagsläget inte har funnit ett gemensamt synsätt och gjort en gemensam bedömning av påverkan på det statliga vägnätet utgår Trafikverket från att vi tillsammans med kommunerna fortsätter arbetet med att finna lösningar som möjliggör att det statliga vägnätet värnas samtidigt som bostäder och verksamheter byggs.

Kommentar: *I den fördjupade översiktsplanen redovisas en lista över åtgärder för minskad biltrafik. Angående belastningen på trafikinätet samt Trafikverkets prognoser så hänvisar vi till det Trafik-PM som bifogas till utställningshandlingarna. Här finns resonemang kring förändringarna samt åtgärderna. Åtgärderna har även utvecklats och förtydligats i antagandehandlingen.*

I planen samordnas också åtgärderna i trafikmiljön med bebyggelseutbyggnaden i dalgången. En karta som redovisar buller, vibrationer och luftkvalitet i områden inom planen, skulle bli inaktuell snabbt eftersom förändringar av bebyggelse, infrastruktur etc i dalgången påverkar förutsättningarna.

Behovet av skyddsåtgärder för högt vatten bevakas i detaljplanerna.

Mölnadalsvägen/Göteborgsvägen medger i den fördjupade översiktsplanen långa och tunga transporter i dess fysiska utformning.

I planhandlingen framgår att tillämpbara skyddsavstånd bör fördjupas och utredas vidare i kommande detaljplaner.

Försvarsmakten

Har inget att erinra.

Göteborg Energi

Göteborg Energi Gasnät AB har driftsatta ledningar i anslutning till det aktuella planområdet som bör beaktas.

Räddningstjänsten Storgöteborg

Räddningstjänsten noterar att sprinkelproblematiken lämnas utan kommentar i samrådsredogörelsen och ej heller återfinns i utställningshandling.

”VA-förvaltningar i både Göteborgs och Mölnadals kommun har meddelat att de inte tillåter kapacitetsprov av sprinkler vilket innebär att revisionskontroll enligt SBF 120:7 inte kan genomföras fullt ut på sprinkleranläggning som saknar bassäng. I Mölnadals kommun är det inte

tillåtet att koppla sprinklerservisen direkt på det kommunala vattennätet. Begränsningen borde framgå i handlingarna då ställningstagandet enligt räddningstjänstens bedömning medför en högre tröskel till att installera sprinkler av egen ambition. ”

Bilagd riskbedömning ingick inte i samrådshandlingarna varvid den granskats som om det voro samråd. Att genomföra en riskbedömning på ett sådant långt och föränderligt avsnitt utmed leder för farligt gods medför svårigheter vilket har beaktats i riskbedömningen.

Räddningstjänsten motsätter sig inte metodiken men trycker på vikten av att förutsättningarna vid förtätning och nyexploatering skall överensstämma med det som använts i riskbedömningen för den fördjupade översiktsplanen för att det däri föreslagna åtgärds paketet skall anses vara tillräckligt.

Kommentar: *Sprinkelproblematiken kan inte regleras i en översiktlig plan.*

Härryda kommun

Härryda kommun ser att en förtätning av bebyggelsen med bostäder och verksamheter skapar en bra blandning av funktioner samt att Mölndalsån är ett viktigt inslag i stadsmiljön som kan bidra till en god livs- och vistelsemiljö längs dalgången.

En utveckling av Mölndalsåns dalgång attraherar även Härrydabor att verka och besöka området. En god tillgänglighet med olika trafikslag till Mölndals centrum och till Göteborg från Härryda kommun är eftersträvarvärt. I översiktsplanen belyses planerna på en ny stambana mellan Göteborg och Borås. Härryda kommun ser ett stort värde med en station i Mölndal som en del i ett kapacitetsstarkt järnvägsnät på det sätt som uttryckts i den av Västra Götalandsregionen antagna Funktionsutredning för tågstråket Jönköping-Borås-Göteborg år 2050.

Utvecklingen av grönstrukturen längs Mölndalsån ses även positiv. Idag finns ett väl fungerande samarbete med mellan berörda kommuner vad gäller reglering av Mölndalsåns vattenflöden.

Göteborgs spårvägar

Om Översiktsplan för Göteborg och Mölndal - fördjupad för Mölndalsåns dalgång vad avser spårvagnstrafiken anser Göteborgs spårvägar sammanfattningsvis att

- med fler bostäder utmed Mölndals- och Göteborgsvägen, kan antalet »arbetsresor« norrut öka utan att nuvarande utbudet i spårvagnstrafiken på sträckan behöver utökas.
- det bör övervägas en spårförbindelse från Chalmers tunneln till/från Mölndal.
- i det kommande arbetet bör man inte avhända sig möjligheten att anlägga en duo spårvägsförbindelse i Almedal/Chalmers tunneln.
- vändslingan i Mölndal C inte tas bort.
- planerad ändhållplats/vändslinga i Åby utformas så att spårsträckan enkelt kan förlängas mot Frölunda.
- hållplatsavstånden mellan nuvarande Varbergsgatan och Krokslätts fabriker eventuellt justeras i kommande detaljplanarbete.
- vändslingan i Lana inte tas bort.

Kommentar: *I Målbild 2035 för stadstrafiken stomkollektivtrafiknät för Göteborg, Mölndal, Partille utreds det framtida kollektivtrafiksystemet där frågorna om spårvagnstrafiken och duospårväg tas upp. En spårförbindelse mellan Chalmers till/från Mölndal diskuteras inom Trafikkontoret i Göteborg.*

Vändslingan i Mölndal C finns i planen. Den planerade ändhållplatsen i Åby är tänkt att ha en sträcka som ska kunna förläggas mot Frölunda. Justeringen av hållplatsavstånden mellan Varbergsgatan och Krokslätts fabriker noteras. Vändslingan i Lana finns kvar i den fördjupade översiktsplanens tidshorisont.

Business Region Göteborg

Bebyggelsen i dalgången skall förtätas och bostäder och verksamheter skall blandas. Men omvandlingen från äldre industriområden till tät blandstad måste samordnas med planerad infrastruktur, eftersom viktiga trafikleder genomkorsar området. BRG är generellt positiva till att fler bostäder, arbetsplatser och mer handel etableras i Göteborg.

BRG ser också positivt på blandstadens möjligheter att utnyttja bottenvåningar till handel, men det förutsätter att det skapas förutsättningar för långsiktig överlevnad.

Då BGR verkar för ett expansivt näringsliv måste tillkommande handel och verksamhet få möjlighet att etablera sig och verka under gynnsamma förutsättningar. Till dessa hör bl a tillgänglighet och parkering. I föreslagna generella rekommendationer står att tillkommande resande skall ske kollektivt eller med cykel eller till fots. Tillkommande handel kommer att medföra viss ökad biltrafik. Fler arbetsplatser kommer också att öka biltrafiken. Det är inte realistiskt att allt resande för alla anställda skall ske utan bil. Därför behövs högre p-tal än för kontorsarbetsplatser i A-lägen.

Det är viktigt att beakta tillgänglighet till och i området. Ett stort antal små och medelstora verksamheter är beroende av bil för resor i arbetet som exv. service- och budbilar. På samma sätt förhåller det sig med godsleveranser. Distributions- och uppsamlingsfordon måste kunna stanna i nära anslutning till leveransställena, exv. genom lastzoner. I rekommendationerna står att gång, cykel och kollektivtrafik skall prioriteras. BRG anser att även godstransporter till och från verksamheter i området bör prioriteras.

Det finns idag en del verksamheter som är ytkrävande. Dessa kan komma att trängas ut, genom att området exploateras och högre hyresnivåer etableras. Det är viktigt att dessa verksamheter kan lokaliseras på annan plats i staden eller i närliggande kommuner.

En aspekt som Göteborgs Hamn tidigare i processen pekat på, är behovet av en ny avfart från Riksväg 40 mot E6. Detta ansågs inte kunna hanteras inom planarbetet. Det hade dock varit bra om det kunde kopplas på något sätt. Bättre koppling R40/E6 möjliggör för transporter av farligt gods att kunna gå Söderleden i ökad utsträckning.

I målbild 2035 för stomnätet anges bl. a BRT i Fässbergsdalen. Det är viktigt att öka kommunikationsmöjligheterna mellan västra Göteborg och Mölndal. Detta kan också minska belastningen på Söderleden.

I planen diskuteras planerad höghastighetsjärnväg. Eftersom höghastighetsjärnväg börjar ifrågasättas allt mer, även politiskt på nationell nivå, bör man beakta att dessa kanske inte kommer att byggas. I stället kan det bli mer regionala järnvägsdragningar. Stationslägen, både till antal och lägen, blir då annorlunda än vid en ev höghastighetsbana. Detta kan bl a påverka Mölndals station.

Kommentar: *Trafikplaneringen har fram tills nyligen, i stat som i kommun, baserats på prognoser för en hela tiden ökande trafik. Nya mål för stadsbyggandet i både Göteborg och Mölndal baseras nu på viljestyrd planering, att styra över resandet genom olika åtgärder och processer. Målet i planen är att stadsutvecklingen ska kunna ske utan ökad biltrafik i dalgången. Båda kommunerna anser detta en rimlig ambition på grund av det goda utbudet av kollektivtrafik i området, nära knutpunkter, samt de nya kopplingarna i öst-västlig riktning. Utöver detta finns det flera exempel i utställningshandlingen på åtgärder för att förhindra att biltrafiken ökar. Åtgärderna har även utvecklats och förtydligats i antagandehandlingen. Målet att trafiken ska minska eller hållas på dagens nivå, är även ett mål i Kollektivtrafikprogram för Göteborgsregionen K2020.*

En stor del av tillkommande bostäder och verksamheter ersätter andra befintliga verksamheter som avvecklas. Det innebär att vissa fastigheter som står inför omvandling redan i dag har trafikalstrande verksamheter. Exempel på detta är handel som ersätts med bostäder eller verkstäder och bensinstationer som avvecklas och ersätts med bostäder.

Utrymme för distributionsfordon, leveransfordon samt gods i området utreds i detaljplaneprocessen. Likaså riskutredningar, beroende på vilken verksamhet som planeras. Söderleden fungerar som riksintresse för godstrafik till hamnen och skyddas därefter. Det är därför inte aktuellt att öka trafiken på Söderleden eller leda ut fler transporter här. Göteborgsvägen/Mölnalsvägen är en utpekad omledningsväg för E6/E20 samt för fordon som inte får trafikera motorväg, vilket innebär att Göteborgsvägen/Mölnalsvägen ska kunna medge långa och tunga transporter i framtiden.

När det gäller Götalandsbanan (höghastighetsjärnväg mellan Göteborg och Borås) pågår Trafikverkets Lokaliseringsutredning för delen mellan Almedal och Mölnlycke. Den utredningen förväntas bli klar under hösten 2016 och skickas därefter på remiss till kommunerna och Länsstyrelsen. Beslut om Trafikverkets fortsatta arbete med frågan fattas troligen under första halvåret 2017. Den fördjupade översiktsplanen tar höjd för sex spår genom dalgången och reserverar mark för utökade anspråk. I detta ingår utredning av Mölnals stations kapacitet och tänkbara scenarion för utveckling av platsen.

Svenska Kraftnät

Har inget att erinra.

Göteborgsregionens kommunalförbund

Ser mycket positivt på det mellankommunala samarbetet och framtagandet av den gemensamma planhandlingen för hela Mölnalsåns dalgång. Förslaget stödjer intentionerna i GRs strukturbild.

Skanova

Har inget att erinra. Hur Skanovas anläggningar i området berörs, avgörs i framtida detaljplanearbete.

Wallenstam

Vi delar visionen och huvuddragen i de rekommendationerna som redovisas samtidigt som vi vet att det finns ett antal betydelsefulla beslut, t.ex. dragningen av det planerade höghastighetståget, som påverkar och kan komma att kräva handlingarna justeras framöver.

Wallenstam vill som sakägare, projektutvecklare och framtida fastighetsförvaltare av bostäder och kommersiella lokaler för handel, service och kontor i planområdet poängtera att det är viktigt att:

- Minska barriärerna. E6, stambanan och planerade höghastighetsspår utgör en barriär mellan planområdets östra och västra del. Fler kopplingar behövs.
- Utveckla kommunikationerna. Planområdets centrala läge i regionen innebär möjligheter att skapa ett hållbart lokalt transportsystem byggt på GC, kollektiva transportmedel, olika mobilitetslösningar och mindre individuella färdmedel. Det bygger dock på att infrastrukturen byggs ut, Mölnals C får stationsstatus nationellt, Västtrafik har hög turtäthet och GC-nätet är väl utbyggt.
- Blanda nytt och gammalt med klokhet. Det är bra att det finns en vilja att bevara unika kulturmiljöer men också viktigt att göra en avvägning mellan kostnaderna för att återställa, uppfylla gällande krav och möjligheterna samt nyttan för de som skall finansiera åtgärderna.
- Bygg tätt - det skapar möjligheter till attraktiva botten våningar.
- Samordna planprocesserna. En del stadsutvecklingsprojekt, berör båda kommunerna varför en samordning i beslut och infrastruktur-åtgärder måste ske för att säkerställa genomförande av stadsutvecklingsprojekten.
- Samordna genomförandeprocesserna. Den fördjupade översiktsplanens arbetsätt och metodik kan översättas även för att underlätta och för att realiseringen planen, samordna

de många mellankommunala frågorna, hantera riksintressen och fördjupa samverkan mellan bl.a. Länsstyrelsen, Trafikverket, kommunerna m.fl. och oss fastighetsägare.

I vårt utvecklingsarbete i Kallebäck, är kommunikationerna till och från stadsdelen viktig varför både en GC-bro till ICA Maxi samt en parallellväg med E6 mellan Kallebäck och Lackarebäck ingår i detaljplanearbetet. Vi har själva dessutom utrett möjligheten att ansluta området till Örgrytemotet via verksamhetsområdet med bl.a. RUAG.

Avståndet och höjdskillnaderna mellan övre delen av Smörkärnegatan och verksamhetsområdet är hanterbart ur tillgänglighetssynpunkt och ekonomiskt. Våra studier indikerar att det finns möjligheter att skapa ett nytt bostadsområde om ca 800-1000 bostäder i ett område som inte över huvud taget omnämns i förslaget till fördjupad översiktsplan.

Kommentar: *Med en förtätning och utveckling av öst-västliga kopplingar i dalgången kan områden bli mer tillgängliga och barriärerna mellan dem minskar. Förtätningen i den fördjupade översiktsplanen sker i första hand i områden med befintlig infrastruktur, service osv, längs med Göteborgsvägen och i Kallebäck.*

Då utredningen kring höghastighetsbanan och dess sträckningar fortfarande pågår är det svårt att beräkna dess barriäreffekter. Utredningen påverkar även Mölndals stations utveckling. Fortsatt samarbete och samordning gällande infrastrukturåtgärder och andra mellankommunala frågor pågår. Området som Wallenstam tar upp i sitt yttrande ingår i en av korridorerna i lokaliseringstuderingen för ny järnväg mellan Almedal och Mölnlycke. Utredningen beräknas vara klart första halvåret 2017.

Kommunala nämnder och bolag m.fl. i Mölndal

Kultur/Fritidsnämnden

Kommunfullmäktig i Mölndals har bland annat som mål att “de som vistas i Mölndal ska uppleva ökad trivsel och trygghet i det offentliga rummet” samt att bostadsområden “måste planeras utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv gällande sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor “. för att nå dessa mål behöver fysiska faktorer (såsom mötesplatser för kultur och idrott) samspela med sociala faktorer för en Hälsofrämjande boendemiljö.

Nya bostadsområden och en ökande befolkning ger också fler brukare och besökare till de redan existerande mötesplatserna. Hänsyn till detta tas t.ex. vid projekteringen av det nya stadsbiblioteket. Samma hänsyn behöver tas vid det fortsatta utvecklingsarbetet av t.ex. Åby Fritidscentrum och erforderliga idrottsanläggningar.

Aspekterna på hur mötesplatser för kultur och idrott påverkas av utvecklingen av Mölndalsåns dalgång bör också ingå i handlingsplanen. Kultur- och fritidsförvaltningen ser positivt på innehållet i planen. Kulturmiljön och dess vikt för stadsmiljön lyfts fram och poängteras. Planen skulle kunna förstärkas med konsekvenser på kultur- och idrottsområdet.

Kommentar: *Förslaget innebär att befintliga kulturvärden lyfts fram och förstärker stadsbebyggelsen, samt möjliggör för kompletterande verksamheter då tillgängligheten förbättras.*

Syftet med den fördjupade översiktsplanen är att bland annat utveckla allmänhetens tillträde till Mölndalsån, samt till natur- och rekreationsområdena i dalgångens närhet.

Rekommendationerna innebär att gång-, cykel-, och kollektivtrafik prioriteras i dalgången, även framkomlighet och säkerhet för gående och cyklister förbättras. Därmed ökar också tillgängligheten till kultur och idrott i dalgången, samt anläggningar i andra områden. De generella rekommendationerna är att bland annat nya kulturella verksamheter möjliggörs i bottenvåningarna utmed huvudgator.

Nya träffpunkter och potentiella mötesplatser hanteras i kapitlet om sociala konsekvenser. Här lyfts fördelarna fram av kontaktmöjligheter, samt utveckling av ungdomsverksamheter och föreningsliv. De goda kommunikationerna och den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen som finns i dalgången idag är exempel på bidrag till hur det sociala nätverket kan utvecklas i området.

Möndal energi

I samband med framtida detaljplaner måste effekt- och energibehovet i blivande bostäder och verksamheter ses över. Också nya elledningar utmed GC-vägar, trottoarer och gator. Eventuell byggnation av höghastighetsjärnväg i dalgången kommer att påverka elförsörjningen beroende på sträckningsalternativ. Nya platser för dessa behöver utredas.

Kommentar: *Utreds i detaljplanearbetet. Eventuell lokalisering av höghastighetsjärnväg i dalgången utreds just nu och utredningen beräknas vara klar första halvåret 2017.*

Miljönämnden

Trafik, buller och luftmiljö

En förtätning med 7500-8500 nya bostäder och 5500-8000 nya arbetsplatser i ett av regionens viktigaste kommunikationsstråk innebär utan tvivel en stor risk för ökade problem med buller och luftföroreningar. Enligt planen ska biltrafiken trots denna förtätning inte öka i området. Förutsättningen för detta är bland annat att Kollektivtrafikprogrammet K2020 genomförs i regionen, vilket är beroende av många olika aktörer. I planen hyses också stor tilltro till att det är möjligt att styra människors beteenden och resvanor i området. Det går inte att dra några säkra slutsatser om att bullernivåer och luftföroreningshalter kommer att sjunka i området, även om goda föresatser och förslag på hur biltrafiken ska minska är väl uttalade i planen.

Miljöförvaltningen ser mycket positivt på planens intentioner med en förtätning utan negativa konsekvenser såsom bullerstörningar och höga luftföroreningshalter. Det innebär enligt miljöförvaltningens tolkning att planering och utformning av bebyggelsen i varje kommande detaljplan ska göras med dessa hälsoaspekter i fokus, samt att planeringen också måste ske med hänsyn till rådande förhållanden, oavsett om biltrafiken tros minska på sikt.

I planen anges att överdäckning av E6 för att koppla samman västra och östra sidan bör utredas. En sådan utredning bör ske snarast då en överdäckning skulle kunna ge stora förändringar i förutsättningarna för bebyggelse i området, och befintlig miljö och bostäder skulle dessutom kunna påverkas positivt av en överdäckning. Utredningen saknas i den tidsplan som finns på sid 22.

En snabbcykelbana är en mycket god idé, men längs med motorleden har miljö kvalitetsnormerna (MKN) för kvävedioxid överskridits under de senaste åren. En utredning som klargör vilka hälsorisker en sådan sträckning innebär behövs för lämpligaste sträckning ska kunna väljas.

Miljöförvaltningen saknar en diskussion om parkeringstal för bostäder och arbetsplatser. Hur många parkeringsplatser som anläggs och deras lokalisering kan ha stor betydelse för val av transportsätt. En strategi i denna fråga kan vara ett mycket tydligt sätt att verka för mer hållbara transporter.

Dagvatten

Miljöförvaltningen saknar en tydlig målsättning för dagvattenhanteringen i planområdet.

Grönstrukturutveckling

Åtgärder och insatser för att skapa ett attraktivt promenadstråk bör samordnas med ett sådant underlag för att samtidigt även stärka och utveckla den biologiska mångfalden och öka de ekologiska sambanden.

Ett väl genomfört och utvecklat grönstråk är en viktig länk mellan närliggande naturområden och en förutsättning för att stråket ska kunna fungera som en spridningskorridor för såväl växter som djur. Vid detaljplanering i dalgången är det därför betydelsefullt att se till helheten och sambanden med intilliggande områden för att säkerställa ett funktionellt grönstråk. En rekommendation bör finnas i planen som syftar till att grönstrukturen utvecklas med hänsyn till naturvärden för att bevara och stärka den biologiska mångfalden och de ekologiska sambanden i Mölndalsån och dess dalgång samt närliggande grönområden. Utvecklande av grönstrukturen bör även finnas med i tabellen med miljö kvalitetsmålen ”Ett rikt växt och djurliv” och ”levande sjöar och vattendrag”

Planen bör redogöra för grönstrukturens ekosystemtjänster i enlighet med regeringens etappmål, beslutade 2012. De sociala, ekologiska och biologiska värdena är tydliga, men grönstråket har även betydelse för till exempel luftrening, vattenutjämning, koldioxidupptag, bättre lokalklimat, bullerdämpning med mera.

Kommentar: *Angående riskerna för ökade problemen med buller och luftföroreningar, så går det inte att dra några säkra slutsatser när det gäller effekterna av förtätningen. Den fördjupade översiktsplanen redovisar en lista över åtgärder för minskad biltrafik. I planen samordnas också åtgärderna i trafikmiljön med bebyggelseutbyggnaden i dalgången. Målsättningen är att uppfylla prognoserna och viljestyrningen i K2020, det är en tydlig ambitionsnivå från de båda städerna. Dock krävs mer arbete med frågorna i kommande planskeden, i dialog med kommunernas miljöförvaltningar, Trafikverket och Länsstyrelsen.*

Kommande planering och utformning av bebyggelse i dalgången ska ske med hänsyn till hälsoaspekter och rådande trafikförhållanden.

Det finns idag inget gällande uppdrag för överdäckning av E6:an inom planområdet.

Snabbcykelbanan placerades som förslag i FÖP:en längs med motorleden, men detta måste självklart utredas med hänsyn till hälsorisker.

Strategin för parkering och parkeringstal i dalgången hänvisar städerna till respektive P-policy, i Mölndal är den under framtagande. Ambitionen har varit att samordna de båda städernas strategier och skapa en gemensam linje för fortsatt arbete.

Kommentarerna gällande att förtydliga grönstråkets syfte och betydelse för de ekologiska- och de sociala sambanden noteras, likaså hänsyn till naturvärden och den biologiska mångfalden när stråket utvecklas. Detta tas med i den fördjupade översiktsplanen.

Övriga, Mölndal

Dance culture/Twisted Feet

Har ett intresse av att upprätta ett produktionshus för dans i Mölndal. Vision om att byggas i linje med stadsbilden i området eller renovera en av de äldre industribyggnaderna.

Kommentar: *Bör utredas i eventuell detaljplan.*

Kommunala nämnder och bolag m.fl. i Göteborg

Göteborgs fastighetsnämnd tillstyrker förslaget. Inriktningen för den föreslagna stadsutvecklingen ligger i linje med den beslutade Strategin för utbyggnadsplanering – Göteborg

2035. En kvarstående utmaning är att klara lokalförsörjningen för förskola/skola. Det begränsade kommunala markinnehavet i området försvårar lokalförsörjningen utom i Kallebäck där lokalbehovet preliminärt bedöms kunna lösas inom programområdet.

Till detta planeringsunderlag hade också en ”genomförandeplan” för hela området kunnat tas fram, som tydligare än vad som nu är fallet hade kunnat knyta finansieringen av kommunala anläggningar inom allmän plats till de olika exploateringsprojekten. Planeringen i Kallebäck inom framförallt den f.d. Arlatomten gör att flera infrastrukturåtgärder blir extra viktiga att få genomförda relativt snart. Framförallt gäller det den föreslagna gång- och cykelbron mellan Kallebäck och Krokslätt över E6-stråket, samt vägkopplingen söderut från Kallebäck i Göteborg till Lackarebäck i Mölndal.

Den fördjupade översiktsplanen innehåller en relativt utförlig redovisning av den översvämningsproblematik som finns kring Mölndalsån, vilket är bra. Uppmärksamhet måste riktas på dessa frågor också ur ett genomförandeperspektiv vid den fortsatta planeringen och omvandlingen av området.

Avgränsningen av området vid S:t Sigfridsgatan vid f.d. Hjälpmedelscentralen var i samrådshandlingen alltför snäv. Fastighetskontoret välkomnar utställningshandlingsens vidare avgränsning eftersom det finns en potential till såväl kontors- och bostadsbebyggelse i området som genom sitt läge kan bli attraktiv och också få jämförelsevis bra kollektivtrafik.

Kommentar: *Stadsbyggnadskontoret menar att en tydlig genomförandeplanering finns redovisad i och med etapputbyggnaden på kort, medellång och lång sikt där bebyggelseutveckling och infrastrukturutveckling/gatuutbyggnad är samordnad.*

Göteborg Energi Nät AB meddelar att det kommer att krävas kapacitetshöjande åtgärder i samband med planens förverkligande. De ser helst att nätstationerna placeras som fristående stationer, främst med hänsyn till magnetfältsproblematiken men även för tillgänglighet och möjlighet att snabbt kunna återställa elförsörjningen vid t.ex. ett kabelfel.

Göteborgs Hamn AB, GHAB har inget nytt att tillföra i ärendet och hänvisar till samrådsyttrandet.

Miljö- och klimatanmännen tillstyrker fortsatt planarbete förutom föreslagen utveckling av bostäder med mera i de delområden öster om E6 som innebär exploatering av områden med ädellövskog med höga naturvärden där nämnden avstyrker fortsatt planarbete.

Till största delen hanteras miljö- och hälsofrågorna på ett bra sätt i den föreslagna planen och flera av nämndens framförda synpunkter i samrådet har antingen hanterats på ett acceptabelt sätt eller kvarstår men i sig inte utgör skäl att avstyrka. Förslaget kan därför till största delen tillstyrkas. Nämnden anser dock inte att den föreslagna exploateringen av områden med ädellövskog, öster om E6 är tillräckligt motiverad och underbyggd och bedömer därför att de delarna av FÖP:en ska avstyrkas.

Kommentar: *Den föreslagna markanvändningen är bebyggelseområde med grön- och rekreationsytor. Vid en planläggning av det nämnda området kommer naturvärdena att inventeras och bevaransvärda delar planläggas som parkmark eller natur. Stadsbyggnadskontoret ser detta som ett bra sätt att skydda bevaransvärda naturpartier samtidigt som mindre känsliga områden kan bebyggas eller utnyttjas som t ex förskolegård.*

Park- och naturnämnden svarar att sedan samrådet, som nämnden tillstyrkte, har *Grönstrategi för en tät och grön stad* arbetats fram. Förslaget till fördjupad översiktsplan lever inte upp till behovet av bostadsnära parker enligt den nya strategin. Men då området kommer att innehålla helt ny bostadsbebyggelse och inte borttagande av befintlig parkmark bedömer nämnden att tillgången på grönytor kan bli acceptabel om man tillvaratar detta på bostädernas

innergårdar, maximerar antalet bostäder på minsta möjliga byggyta samt gör ett så bra grönstråk som möjligt utmed Mölndalsån. Som stadsdelsparker finns för området Burgårdsparken, Renströmsparken och Stuxbergsparken, detta bör beskrivas i dokumentet. Även fler lekplatser i barnlämpliga lägen behöver anläggas när 3000-4000 nya bostäder ska byggas. Med en barnkvot på 0.5 barn/lägenhet är det 1500-2000 barn som behöver någonstans att träffas och leka.

För att främja mångfald krävs offentliga platser och rum där människor har möjlighet att mötas. I området saknas det idag sådana platser och stor vikt måste läggas för att göra plats där många känner sig välkomna.

Kommentar: *Planområdets närområde innehåller naturmark och parkmark i sådan omfattning att merparten boende kommer få mindre än 300 meter till en grön plats eller till grönstråket utefter Mölndalsån. Avsikten med planen är bl. a. att uppgradera gatumiljön så att denna i sig kan utgöra mötesplats. En grönare gatumiljö i kombination med det gröna Å-stråket och befintliga grönytor och stadsdelsparker kommer kunna erbjuda såväl attraktiva mötesplatser som lugnare, grönare platser.*

Stadsdelsnämnden Centrum tillstyrker förslaget. Det är positivt att planen har bearbetats och att stadsdelsnämndens synpunkter beaktats. Att snabbcykelbanan genom området har flyttats från Mölndalsvägen till ett läge längs järnvägsspår och motorväg innebär att konflikter mellan cyklister och gående kan blir färre.

Platser som planeras för barn såsom förskolor, skolor och grönområden bör inte ligga i riskområden för farligt gods eller där buller och luftföroreningar överstiger acceptabla värden. Det är viktigt att området inrymmer bostäder av varierande storlek och upplåtelseformer. Det behöver finnas billiga bostäder också i det nya bostadsbeståndet.

Planen visar på flera möjliga lägen för barriäröverskridande förbindelser. Broar över Mölndalsån behövs där de nya bostäderna föreslås. Den föreslagna gång- och cykelförbindelse som idag saknas mellan Kallebäck och området mellan Mölndalsvägen och Mölndalsån välkomnas

Planen har en välformulerad och insiktsful beskrivning av sociala konsekvenser och barnkonsekvenser. Bland annat pekas på att barn och unga bör ges möjligheter att påverka utvecklingen i området, inte minst kring de offentliga platser och stråk som skisseras i planen. Folkhälsa ges också en egen rubrik där delar av planens förslag beskrivs ur detta perspektiv. Den fördjupade översiktsplanen för Mölndalsåns dalgång är ett kommunövergripande samarbete mellan Göteborgs Stad och Mölndals Stads byggnadsnämnder. Det är möjligt att även andra nämnder kan behöva fördjupa samverkan för sin verksamhet eller sitt ansvar i området.

Nämnden för kretslopp och vatten

Rekommendationerna för hantering av vatten behöver beskriva hur hanteringen att tillföra vattnet till markavvattningsföretaget ska utföras inom detaljplanarbetet. Hur man går vidare i markavvattningsfrågan måste konkretiseras i handlingen. Kartan med planeringsnivåer bör genomarbetas bl. a med en komplettering av kontinuerliga nivåer, alternativt tas den exakta nivån fram för varje ny detaljplan. Jämförelse av flöden före och efter exploatering ska tas fram för varje detaljplan samt en bedömning om föreslagna fördröjningsåtgärder kan kompensera eventuella flödesökningar.

Arbetet med att förbättra den ekologiska statusen i Mölndalsån måste startas i samråd med ansvarig vattenmyndighet. Hur staden ska arbeta med miljökvalitetsnormer för vatten måste klargöras på strategisk nivå. Det hade varit lämpligt om frågan kunnat utredas inom ramen för FÖP:en. I detaljplanarbetet behövs beräkning för föroreningsbelastning före och efter exploatering tas fram.

En robust vattenhantering utefter Mölndalsån är en stor och svår fråga som staden måste arbeta vidare med. Problemen är för komplexa för att lösas i varje detaljplan. Ett högvattenskydd i en detaljplan men inte på grannfastigheten riskerar att vatten rinner in bakifrån. Det är problematiskt att många detaljplaner kommit igång innan strategier för klimatanpassning antagits. En grundläggande fråga är om förslaget om ny regelring av Mölndalsån kan genomföras med ombyggnad av de dämmen som krävs, då ombyggnaderna visat sig vara svåra att förena med miljökrav som ställts. Att få ett robust reglersystem är en mycket bättre lösning än högvattenskydd som ger många negativa konsekvenser. Staden behöver göra justeringar i nuvarande arbetssätt för att vara rustad att bygga en klimatanpassad stad. Hänsyn ska tas till framtida klimatförändringar och fastigheter ska klara att stå delvis under vatten upp till högsta högvattennivåer tills vattnet dragit sig tillbaka. Fastigheternas egna dagvattensystem ska vara försedda med backventiler mot uppdämning i det allmänna ledningsnätet.

Inga storskaliga utbyggnader av ledningsnätet bedöms krävas.

Det är brist på återvinningsstationer i området och med tillkommande bebyggelse ökar behovet. En strategiskt lämplig plats är vid ICA Maxi.

Kommentar: *Stadsbyggnadskontoret delar i sak nämndens synpunkter och den övergripande frågan är vilken utredningsnivå som ska uppnås inom ramen för översiktsplanehandlingen. Många av de frågor som lyfts är komplexa och kräver ett större omtag än vad som bedöms möjligt i nuvarande processkedje. Kontoret ser behovet av fortsatt utredning av strategiska frågor men anser att det utifrån gällande förutsättningar bäst sker utanför ramen för den fördjupade översiktsplanen. Markavvattningsfrågan är komplex och styrs av komplex lagstiftning. Det skulle krävas ett större arbete för att behandla dessa frågor. Handlingen kompletteras så att den tydliggör att dessa frågor behöver utredas vidare.*

Redovisning och system för fastställande av planeringsnivåer innebär en avvägning mellan enkelt och förutsebart eller detaljerat och mer komplicerat. FÖP:ens redovisning innebär en förenkling utifrån ett detaljerat underlag som medger mer precisa utläsningar. SBK instämmer i bristerna med denna typ av redovisning. Kontoret anser att den förenklade redovisningen bör kvarstå med syfte att ge en överblick, men att texten kompletteras med anvisningar om att detaljerade nivåer får utläsas inom respektive detaljplan.

Frågan om hur staden ska arbeta med miljö kvalitetsnormer för vatten bedöms inte möjlig att hantera inom ramen för FÖP Mölndalsåns dalgång. Stadsbyggnadskontoret delar nämndens syn på problematiken som kan hänföras till en fråga om vilken ambitionsnivå som bör gälla för den fördjupade översiktsplanen. Då i dag orenade trafikytors ersätts med blandstadsbebyggelse med mer grönska och renade trafikytors bedöms planen bidra till förbättrad vattenkvalitet i Mölndalsån.

Innan reglering av Mölndalsån kan utredas som skyddsåtgärd för att ersätta fysiska högvattenskydd bör nödvändiga miljö tillstånd för ombyggnation av Stensjö dämme inväntas. Innan denna åtgärd godkänts av Mark och miljödomstolen finns inte förutsättningar för att reglering ska kunna minska översvämningensrisken. Om tillåtlighet medges måste sedan förutsättningarna för att reglering ska kunna ersätta högvattenskydd utredas ur ett riskhänseende. Det behöver klargöras vilken säkerhet erhålls med reglering kontra högvattenskydd med hänsyn till klimatförändringar över tid. Fysiska skydd medför många nackdelar men är ett robust skydd jämfört med reglering som utgör ett administrativt skydd. Även samhällsfunktioner och skyddsobjekt som är beroende av ett högvattenskydd/reglering behöver analyseras. Huvudmotiv till högvattenskydd är att säkra framkomlighet. Frågorna behöver utredas vidare men inte inom ramen för aktuell plan.

Kulturnämnden

ser positivt på att det tas ett samlat grepp av planeringen i dalgången, att kulturmiljövärdena lyfts fram som en viktig resurs som skall vårdas och utvecklas, men att exploaterings omfattning och utformning behöver ta sin utgångspunkt i de befintliga värden och karaktärsdrag och anpassas därefter. För att kunna göra en bedömning av hur befintliga kulturvärden kan värnas och hur i ny bebyggelse kan integreras med dem anser vi att det behövs en inventering som tas fram så tidigt som möjligt i planeringsprocessen. Befintliga kunskapsunderlag för industrimiljöerna i Mölndalsåns dalgång är bristfälliga och föråldrade och det saknas aktuella bedömningar av kulturvärdena. Nämnden anser att det också i ett tidigt skede bör göras en arkeologisk utredning som redovisar en översiktlig, uppdaterad bild av fornlämningsförekomst och status.

Kommentar: *Handlingen innehåller en översiktlig bild på kända fornninnen, arkeologiska utredningar genomförs i detaljplaneskedet då det finns förslag till bebyggelse. Aktuella bedömningar av kulturvärden tas fram i samband med ändrad användning och exploatering i närmiljön.*

Lokalnämnden

har följande synpunkter: Det är av vikt att behovet av samhällservice tillgodoses avseende boende för både äldre och de som har behov av särskild service, till lika behovet av skola och förskola. På grund av den stora utbyggnaden längs Mölndalsåns dalgång aktualiseras behovet av äldreboende, trygghetsboende och bostäder med särskild service (BmSS) och dessa behöver troligen redan i översiktsplanen lokaliseras till vissa områden vilka är mer lämpade för denna typ av boendeformer. Annan social service som skola och förskola behöver lokaliseras i övergripande planering för att en helhet i samhället ska kunna skapas. Friytor för både skola och förskola i direkt anslutning till verksamheternas byggnader ska även ingå i behovet vid arbetet med översiktsplanen då de har en stor påverkan på hur marken används i båda städerna.

I de delområden där det inte går att tillgodose något av dessa samhällsviktiga funktioner bör byggnadsnämnden i Göteborg och kommunstyrelsen i Mölndal tillse att dessa funktioner tillgodoses inom översiktsplanen eller säkerställer att det är möjligt att tillgodose detta behov i områden i nära anslutning till området för översiktsplanen.

Kommentar: *Bristen på kommunal mark inom planområdet är ett uppmärksammat problem. I större detaljplaner kan bristen lösas genom avtal med kommunen och lokaler för kommunal service inrymmas i dessa planer. Mindre detaljplaner har inte denna möjlighet och fortsatt arbete med att lokalisera lämplig mark för lokalbehovet fortsätter. Detta arbete är för detaljerat för att rymmas inom en översiktplan.*

Göteborgs trafiknämnd

tillstyrker förslaget. Trafikkontoret har deltagit i arbetet med aktuell handling, trafikfrågorna har hanterats i översiktsplanen och nämnden har inga ytterligare synpunkter.

Sammanfattning av ändringar i antagandehandlingen Fördjupad översiktsplan Mölndalsåns dalgång

- Förtydligande av kvalitetskrav enligt miljökvalitetsnormer för ytvatten (s. 76).
- Förtydligande av att den förslagna ökade grönskan bidrar till fördröjning och rening av dagvatten (s. 79).
- Ett förtydligande av grönstråkets syfte och dess betydelse för de ekologiska och sociala sambanden i dalgången (s. 66).
- Åtgärderna för minskad trafik i dalgången har utvecklats och förtydligats i handlingen (s. 51-52).
- Förtydligande av att markavvattningsfrågan behöver utredas vidare (s.76).

Elisabet Börlin
projektledare i Mölndals stad

Inger Bergström
projektledare i Göteborgs stad

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Nirmala Blom-Adapa
Arkitekt
010 224 47 89
nirmala.blom-
adapa@lansstyrelsen.se

Granskningsyttrande
2016-04-12

Diarienummer
401-4236-2016

Sida
1(9)

Göteborgs Stad
Stadsbyggnadskontoret
sbk@sbk.goteborg.se

Mölndals Stad
Stadsbyggnadsförvaltningen
planeringsutskottet@molndal.se

Översiktsplan för Göteborg och Mölndal fördjupad för Mölndalsåns dalgång (FÖP), Västra Götalands län

Utställningshandling daterad december 2015

Detta granskningsyttrande lämnas med stöd av 4 kap 9§ plan- och bygglagen (ÄPBL) / 3kap 16§ plan- och bygglagen (2010:900). Yttrandet är en del av översiktsplanen och skall därför fogas till planen då den antagits.

Sammanfattning

Länsstyrelsen noterar att den utställda planen för granskning daterad december 2015, har pågått under en lång tid med startår 2008, varefter arbetet avbröts för att åter upptas 2011 med fortsättning under 2013. Under tiden har kommunerna prioriterat och upprättat flera detaljplaner i det aktuella planområdet. En del av dessa planer har antagits och andra befinner sig i olika planeringsskeden. Detta har lett till att markens lämplighet och förutsättningar för den planerade utvecklingen har prövats från fall till fall. Huvudriktningen i dessa planer stämmer dock överens med den strategiska visionen i den aktuella översiktsplanen, dvs. att förtäta och omvandla området med blandad bebyggelse av stadskaraktär med en stor andel bostäder.

Den utställda planen i sin nuvarande utformning beskriver en del gemensamma planeringsförutsättningar, men inriktar sig i första hand på hur den fysiska miljön inom Mölndalsåns dalgång ska utformas. Generella rekommendationer ges för hur städernas bebyggelseutveckling ska ske inom de båda kommunernas geografiska områden i dalgången på kort, medellång och lång sikt. Viktiga förutsättningar och lämplighetsprövning för markanvändning lämnas till den efterföljande detaljplaneringen. Vid lokalisering av bebyggelse i allmänhet och bostäder i synnerhet måste markens lämplighet bedömas utifrån närhet till större närliggande kommunikationsleder och konsekvenser för människors hälsa/ säkerhet. Vidare ska planeringen visa hur de uppsatta miljö kvalitetsnormerna för luft och vatten klaras samt att riktvärdena för acceptabla bullernivåer inte får överskridas.

Länsstyrelsen har gjort en sammanfattande helhetsgranskning mot bakgrund av kommentarerna till Länsstyrelsens samrådsyttrande som kommunerna har lämnat i samrådsredogörelsen. Vidare grundar sig Länsstyrelsens granskningsyttrande på de genomförda revideringar och kompletteringar av

planförslaget, samt de synpunkter som Länsstyrelsen har erhållit från berörda statliga och regionala myndigheter. Om planens visionära intentioner och de generella rekommendationerna följs bedömer Länsstyrelsen att kommande detaljplaner har möjlighet att bidra till en hållbar utveckling av Mölndalsåns dalgång.

- Länsstyrelsen bedömer att berörda riksintressen för kommunikationer (Väst kustbanan, Kust till kust-banan, väg E6/E20 samt väg 40/ väg 27, reservat mellan Korsvägen och Almedal för den planerade tågtunnel Västlänken samt framtida järnväg, Götalandsbanan) kan tillgodose. Då dalgången är bebyggd och det pågår omvandling av området för att möjliggöra blandad bebyggelse med ett stort inslag av bostäder måste all planerad exploatering, i närheten av kommunikationsleder, ske i samråd med Trafikverket i ett tidigt skede. Länsstyrelsen betonar vikten av att framtida bebyggelseplanering går hand i hand med trafikplaneringen.
- Vad gäller miljö kvalitetsnormer, enligt 5 kap MB, anser Länsstyrelsen att resultatet från luftutredningen, utfördes i plansamrådsskedet, behöver ingå som planeringsunderlag för kommande detaljplaner. Eftersom städernas ambition är att förtäta dalgången med blandad bebyggelse med stort inslag av bostäder, skolor mm i närheten av vägar med genomgående trafik blir luftkvalitet en väsentlig fråga. All kommande planering måste på ett tillfredställande sätt visa att miljö kvalitetsnormerna (MKN) för luft inte överskrids. Länsstyrelsen kan komma att behöva pröva framtida exploateringsplaner om MKN överskrids till följd av planen och om de boende blir utsatta för en luftmiljö med höga luftföroreningshalter. Detaljerade synpunkter finns längre ner under rubriken *Luftmiljö*.
- Det är angeläget att fortsätta planeringsinsatser och föreslagna åtgärder för att minska trafik till fördel för luft- och ljudmiljö verkligen påbörjas, så att riksdagens intentioner med plan- och bygglagen och miljöbalken samt de av riksdagen beslutade miljömålen kan uppnås.
- I Mölndalsåns dalgång planeras bostäder på kortare och längre sikt bland annat i närheten av spårväg/Mölndalsvägen/Göteborgsvägen och järnvägsspår/E6/E20. Bostäderna kommer sannolikt att utsättas för höga bullernivåer och ha begränsade förutsättningar för utevistelse i närområdet med god ljudmiljö. Länsstyrelsen kan inte utifrån den fördjupade översiktsplanen ta ställning till om den föreslagna placeringen av bostäder i området är lämplig. Bullerfrågan måste belysas detaljerat i samband med detaljplanering.
- Mölndalsån är idag utsatt för översvänningsrisker vilket kommer att tillta i framtiden med klimatförändringarna. Således vill Länsstyrel-

sen särskilt poängtera att skyddsvallar och andra skyddsåtgärder mot översvämning är en mycket viktig fråga i den fortsatta planeringen.

Riksintressen

Länsstyrelsen bedömer att berörda riksintressen kan tillgodoses under förutsättning att nedanstående beaktas vid kommande planer på förändrar markanvändning.

Trafikanläggningar

Trafikverket har yttrat sig över planen (daterat 2016-04-10).

Samtliga riksintressen finns beskrivna och hanterade på ett godtagbart sätt. Mölndalsåns dalgång berörs av både planerade och framtida trafikanläggningar av riksintresse: Västlänken respektive Götalandsbanan. Planering och byggnation av dessa anläggningar kommer att spänna över flera år. Därför ska detaljplanering på både kort och lång sikt ta hänsyn till och även räkna med störningar under den långa byggtiden. Vidare behöver kommunerna beakta behovet av stora markytor som kommer att tas i anspråk som byggarbetsplats.

Vidare vill Länsstyrelsen påpeka att all ny exploatering och tillförsel av bebyggelse till området innebär mer trafik till och från området. Det föranleder att kommunerna måste förverkliga de konkreta åtgärder som nämns i planen för att motverka det. Exempelvis planerade säkra, snabba cykelvägar, nya cykelbroar, säkra övergångar för oskyddade trafikanter, omvandling av Mölndals- och Göteborgsvägarna till stadsgator mm. All kommande planering behöver ha ett underlag med konkreta åtgärder som utgör förutsättningar för ny tillkommande bostadsbebyggelse eller ändring av bebyggelse som kan alstra mer trafik. Se också Trafikverkets yttrande TRV 2016/9141 daterad 5 april 2016.

Kulturmiljö

Länsstyrelsen noterar med tillfredsställelse att den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen ses som en resurs och avses att bevaras och lemmas i den nya bebyggelsen.

Miljö kvalitetsnormer

Luftmiljö (MKN-luft)

I samrådsyttrande från 2014 skrev Länsstyrelsen att den luftutredning som gjorts visar att luftkvalitet är en viktig fråga att ta hänsyn till vid den fortsatta planeringen av Mölndalsåns dalgång. Länsstyrelsen ansåg att resultaten från luftutredningen behövde införlivas i översiktsplanen genom att platser där luftföroreningshalterna är höga och miljö kvalitetsnormen överskrids eller riskerar att överskridas identifieras. Länsstyrelsen kan inte se att detta har gjorts och anser att planen bör kompletteras med den informationen eller att luftutredningen bör ingå som en bilaga till FÖP:en som stöd för kommande detaljplanering.

I slutsatserna från luftutredningen bedömdes planen medföra att människors exponering av skadliga luftföroreningshalter skulle komma att öka kraftigt till följd av de planerade förändringarna. Det beskrevs bl.a. att miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid överskrids i dagsläget. Beräkningarna tyder på att normen sannolikt klaras i stora delar av utredningsområdet 2020, med undantag av områdets norra delar och i närområdet av E6 (inom ca 60 meter). Utredningen varskodde dock om att flera faktorer talade för högre halter av NO₂ jämfört med spridningsberäkningens resultat. Avseende partiklar (PM₁₀) visade spridningsberäkningen att miljö kvalitetsnormen sannolikt klaras i dagsläget, men att läget i framtiden är ovisst. För att reda ut om MKN för PM₁₀ även klaras i framtiden, med tätare gaturum i området, bedömdes det vara nödvändigt med mer detaljerade spridningsberäkningar.

Miljö kvalitetsnormerna anger lägsta godtagbara miljö kvalitet och de föroreningar som miljö kvalitetsnormerna omfattar påverkar i varierande grad människors hälsa även vid halter som är lägre än miljö kvalitetsnormernas nivåer. Normerna för PM₁₀ och NO₂ skulle ha klarats i Sverige 2005 respektive 2006. Länsstyrelsen anser därför att ambitionsnivån vid långsiktig planering av bl.a. bostäder och skolor måste vara att skydda människors hälsa från skadliga luftföroreningarnivåer och att sträva efter att klara preciseringarna för miljö kvalitetsmålet Frisk luft.

I planens avsnitt om luftmiljö redogörs för att ”riktlinjer för detaljplanering avseende vindarnas påverkan på luftmiljön i förhållande till bebyggelsens utformning införs”. Länsstyrelsen anser att utformningen av dessa riktlinjer behöver beskrivas bättre för att förstå hur riktlinjerna ska bidra till hantering av problemet med den dåliga luftkvaliteten i flera delar av planområdet.

MKN Vatten

Länsstyrelsen anser att beskrivningen om miljö kvalitetsnormerna för vatten behöver förtydligas.

Under rubriken ”Vatten” (s 78) nämns följande: ”Enligt Vattenmyndigheten hade Mölndalsån 2009 måttlig ekologisk status. God status ska vara uppnådd till 2021. Utredningar krävs för att klarlägga vilka åtgärder som är möjliga. Ån bedömdes 2009 ha god kemisk ytvattenstatus vilket är ett kvalitetskrav till år 2015. Detta mål är alltså redan uppnått.” Här behöver det förtydligas att det är miljö kvalitetsnormer för ytvatten som avses. Dessutom bör meningen ”Detta mål är alltså redan uppnått” strykas eftersom informationen är vilseledande och kan misstolkas som att inga åtgärder behövs eftersom målet är uppnått. Nya miljö kvalitetsnormer beslutas vart 6:e år för varje vattenförekomst och det finns ett fortlöpande krav på att den ekologiska och kemiska statusen för respektive vattenförekomst inte får försämraras. Under detaljplaneringen behöver kommunerna visa att planerna inte medför att möjligheten att uppnå MKN påverkas.

För att förtydliga detta kan exempelvis följande information ingå i beskrivningen av MKN: Inom den fördjupade översiktplanens planområde finns flera vattenförekomster som omfattas av miljö kvalitetsnormer (MKN) för

ytvatten. Dessa ska (enligt 2 kap. 10 § PBL) följas vid planläggning. Berörda vattenförekomster med fastställda MKN är: 1) Mölndalsån-Ullevi till Liseberg/ Delsjöbäckens inflöde, 2) Mölndalsån-Kålleredsbäckens inflöde till Liseberg och 3) Mölndalsån – Stensjön till sammanflödet med Kålleredsbäcken. Dessutom är Kålleredsbäcken en preliminär vattenförekomst som omfattas av förslag på MKN som kommer att beslutas under året 2016.

Under rubriken ”Dagvatten”(s 80) skrivs följande: ”*Enligt miljö kvalitetsnormen för vatten som regleras i Miljöbalken, har Mölndalsån mellan Kålleredsbäcken och inflödet till Liseberg klassningen måttlig ekologisk status.*” Denna information gäller egentligen även vattenförekomsten uppströms d.v.s. Mölndalsån-Ullevi till Liseberg/ Delsjöbäckens inflöde. Förslagsvis skulle mer generell och vägledande information kunna läggas till, exempelvis om att dagvatten påverkar vattenkvaliteten i mottagande recipient genom sitt förorenings- och näringsämnesinnehåll samt ökade flöden. För att minska belastningen på recipienten bör dagvattnet fördröjas och renas (t.ex. genom fördröjningsåtgärder och filter), och val av utvändiga material som förorenar dagvatten (t.ex. koppar och zink) bör undvikas.

Det bör också framgå av den fördjupade översiktsplanen om det är någon annan recipient än Mölndalsån som dagvatten från planområdet leds till.

Hälsa och säkerhet

Den slutliga bedömningen av lämpligheten av föreslagen markanvändning, särskilt bostäder, med hänsyn till människors hälsa och säkerhet och skydd mot olyckshändelser kan göras först i samband med upprättande av mer detaljerade planer. De frågor Länsstyrelsen ser behöver beaktas i fortsättningen är luft- och ljudmiljö, geoteknik och vibrationer samt hantering av dagvatten från området.

Geoteknik

Statens geotekniska institut (SGI) har lämnat synpunkter på planen (daterat 2016-03-23)

Både SGI och Länsstyrelsen bedömer att översiktliga beskrivningar gällande geotekniska förutsättningar, grundvatten och jordegenskaper finns i planen på en nivå som kan anses vara tillräckligt för ett vägledande dokument. Dock saknas den rekommenderade hänvisningen till Skredkommissionens anvisningar. Länsstyrelsen vill därför upplysa om att det är IEGs tillämpningsdokument 4:2010 eller 6:2008 som idag gäller.

SGI belyser behovet av en handlingsplan för områden som idag inte har en tillfredsställande säkerhet mot stabilitetsbrott. Länsstyrelsen håller med och vill betona att det är ett väsentligt planeringsunderlag. Kommunerna behöver upprätta en sådan handlingsplan för att kunna säkerställa stabiliteten. Det kvarstår därför frågor kring hur befintlig bebyggelse i Mölndalsåns dalgång med en otillfredsställande stabilitet ska hanteras.

En samlad kartredovisning finns i planhandlingen och planen tydliggör att översvämningsåtgärder kan påverka stabiliteten och att geotekniska säkerhetsfrågor därmed alltid måste beaktas vid genomförande av dessa åtgärder.

Översvämning

Länsstyrelsen noterar att det finns framtagna planeringsnivåer att förhålla sig till för Mölndalsån. Det är en bra planeringsnivå för höga flöden i Mölndalsån att lägsta golvnivå ska vara + 0,2 meter över nivån för beräknat 200-årsflöde enligt Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskaps (MSB) översvämningskartering. Länsstyrelsen vill påpeka att inte bara lägsta golvnivå ska beaktas utan även tillgänglighet/framkomlighet samt placering av anläggningar för kommunalteknisk försörjning m.m.

Länsstyrelsen uppmärksammar att under generella rekommendationer (sida 12) står det att samhällsviktiga anläggningar ska klara extrema vattennivåer i Mölndalsån. Vilken planeringsnivå/marginal det innebär behöver förtydligas.

Vad gäller skyfall så framgår det av den aktuella planen att Göteborgs Stad arbetar med hur denna problematik ska hanteras. Fram till dess att riktlinjer finns framtagna föreslås att byggnader och funktioner ska säkras för effekter av ett 100-årsregn och att åtgärder ska vidtas så att samhällsviktiga funktioner och framkomlighet för räddningstjänst kan klaras under ett 500-årsregn. Framkomlighet för gående och andra typer av fordon, inte minst utryckningsfordon, bör också beskrivas.

Farligt gods

Fortfarande saknas i planen en hänvisning till Länsstyrelsens riskpolicy som efterlystes vid samrådet. Dock finns nu en särskild riskutredning som har tagits fram för Mölndalsåns dalgång. Riskutredningen föreslås utgöra ett stöd för framtida detaljplaneärenden men precis som sägs i riskutredningen behöver man, med hänsyn till att det finns stora lokala variationer inom planområdet, studera aktuell risksituation, åtgärdsbehov, förslag på åtgärder och deras riskreducerande effekt i framtida detaljplaneärenden. Det är i enlighet med Länsstyrelsens riskpolicy.

I konsekvensbeskrivningen (tabell på sida 96) står det att risker med farligt gods behöver utredas vid upprättandet av detaljplaner inom riskzonerna. Det framgår dock inte hur stor riskzonen är. Länsstyrelsen menar här att det avstånd om 150 meter som finns beskrivet i Länsstyrelsens riskpolicy ska vara styrande och inom detta avstånd ska riskhanteringsprocessen beaktas.

Buller

Av PBL 2 kap 6a §, punkt 1 framgår att vid planläggning ska bostadsbyggnader lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till möjligheterna att förebygga olägenhet för människors hälsa i fråga om omgivningsbuller. Den fördjupade översiktsplanen syftar till att ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Därmed anser Länsstyrelsen att den fördjupade översiktsplanen bör belysa bullersituat-

ionen i området, så att bostäder kan lokaliseras till mark som är lämpad ur bullersynpunkt. Att enbart titta på bullersituationen i detaljplaneskedet ger inte möjlighet att påverka den övergripande struktur som en fördjupad översiktsplan avser. Bostäder i områdena mellan spårväg/ Mölndalsvägen/ Göteborgsvägen och järnvägs spår/ E6/ E20 kommer sannolikt att utsättas för höga bullernivåer och ha begränsade förutsättningar för utevistelse i närområdet med god bullerkvalitet. Länsstyrelsen kan inte utifrån den fördjupade översiktsplanen ta ställning till om placeringen av bostäder i området är lämplig. Bullerfrågan måste belysas detaljerat i detaljplanerna vid planerad bostadsbebyggelse inom Mölndalsåns dalgång.

Dagvatten

I den fördjupade översiktsplanen står det att rening av dagvatten ska förbättras, men kopplingen till rening görs inte för de åtgärder som föreslås under huvudrubriken "Vatten". Det bör framgå att förslagen på ökad grönska (t.ex. gröna sidområden utefter Mölndalsån, gröna gårdar och gröna tak), infiltration på obebyggd mark och anläggande av mindre "fickparker" eller regnvattenparker inte enbart medför fördröjning av dagvattnet utan också bidrar till rening av dagvattnet och grundvattenbildning.

Enligt planen anges att dagvatten i första hand ska tas om hand lokalt på kvartersmark men att markens infiltrationsförmåga på vissa platser är låg och att andra åtgärder bör vidtas i kombination. Här vore det bra att exempel på åtgärder som kan vara lämpliga.

Enligt planen ska dagvatten hanteras i enlighet med stadernas dagvattenpolicies. I tillägg till detta är det även viktigt att utformningen sker med hänsyn till MKN för ytvatten.

Allmänna intressen

Kulturmiljö

Rekommendationer i planen anger att "Äldre kulturmiljöer och kulturhistoriskt värdefulla miljöer ska tas tillvara och utvecklas som karaktärsskapande element i stadsbilden". Det omnämns mycket kortfattat i planen att fornlämningar ska ses som en del av vårt gemensamma kulturarv men det framgår inte hur hänsyn kommer att tas till dessa lämningar i föreslagna utbyggnadsområden. Exempelvis har naturmarken i Skår, norr om Kallebäcksmotet, föreslagits som bebyggelseområde trots att flera fornlämningar finns registrerade i denna miljö.

Länsstyrelsen kan i kommande planskeden komma att ställa krav på arkeologisk utredning i syfte att fastställa den faktiska fornlämningsbilden. Länsstyrelsen vill betona att lagstiftningen syftar till att bevara fornlämningar och att ingrepp i fornlämning kräver Länsstyrelsens tillstånd. Genom att beakta dessa värden tidigt i planeringsprocessen ökar också möjligheten till att säkerställa ett långsiktigt bevarande och att lämningar från äldre tider kan berika de framtida bebyggelsemiljöerna.

Under rubrik ”Historia” på sidan (2) redovisas kortfattat endast utvecklingen från sent 1700-tal och framåt trots att lämningar från stenålder finns registrerade inom området.

Naturvård

Det är positivt att kommunen tar ett helhetsgrepp kring grönstrukturen i Mölndalsåns dalgång. Det finns stor utvecklingspotential när det gäller ekosystemtjänster, tillgänglighet och ekologi i området, något kommunerna tar fasta på.

Grönstrukturplanen kan bli ett bra vägledande dokument för de kommande detaljplanerna.

Markavvattning

Det bör framgå att det finns flera markavvattningsföretag inom den fördjupade översiktsplanens område, eftersom samråd kan behövas med dessa vid kommande detaljplaneläggning.

Planförslagets konsekvenser

I enlighet med ovanstående synpunkter som berör prövningsgrunder enligt 12 kap ÄPBL och 11 kap PBL 2010:900 är viktiga planeringsförutsättningar för genomförandet av den föreslagna markanvändningen inte klarlagda. Därför kan Länsstyrelsen inte till fullo ta ställning till konsekvenserna av den fördjupade översiktsplanens genomförande.

Sociala konsekvenser

I planen finns en bra diskussion om de sociala konsekvenserna av ett genomförande av bebyggelseutveckling i enlighet med planen. Länsstyrelsen förutsätter att all planering följer ambitionerna att skapa trygga och säkra miljöer för barn och vuxna. Länsstyrelsen ser positivt på kommunernas ambition att skapa en bland stad med verksamheter i olika skalor innan det aktuella området.

Allmänt

Andra statliga sektorsmyndigheter som i samrådsskedet framfört synpunkter, har efter bearbetning av planförslaget beretts tillfälle till förnyade ställningstaganden. Nu inkomna yttranden från sådana myndigheter överlämnas till kommunen tillsammans med detta granskningsyttrande för kännedom.

Beredning, deltagande

Detta granskningsyttrande har beslutats av samhällsbyggnadschefen, Helena Carling efter föredragning av arkitekt Nirmala Blom-Adapa. I den slutliga handläggningen har även företrädare för avdelningarna natur, miljöskydd och vatten samt enheter för samhällsskydd & beredskap och kulturmiljö deltagit. Granskningsyttrandet utgör statens samlade uppfattning om planen

vad gäller Länsstyrelsens ingripandegrunder enligt 12 kap PBL(ÄPBL) och 11 kap PBL (2010: 900) i ett senare planeringsskede.

Helena Carlöng

Nirmala Blom-Adapa

Yttrandet har godkänts digitalt i länsstyrelsens diariesystem.

Yttranden för kännedom från:

Statens geotekniska institut (SGI) 5.2-1312-0800 daterad 23 mars 2016

Trafikverket TRV 2016/9141 dt. 2016-04-05

Försvarsmakten FM2016-9333:3 dt 2016-04-11

Kopia till:

Trafikverket

Statens Geotekniska Institut

Försvarsmakten

Svenska Kraftnät

Vattenfall Eldistribution AB

Kommunstyrelsen i:

Härryda kommun

Kungsbacka kommun

Länsstyrelsen/

Miljöskyddsavdelning

Naturavdelning

Vattenavdelning

Enheten för samhällsskydd & beredskap

Kulturmiljöenheten